

EKOSCHEMOS

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINIS PLANAS

DISKUSIJA SU SOCIALINIAIS PARTNERIAIS

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA
APLINKOS MINISTERIJA
Vilnius, 2021

TURINYS

- Tikslai
- GAAB/VR pakeitimai
- Ekoschemos
- Kompleksinė ekoschema detaliau
- Balų skaičiuoklė

VIEŠOSIOS LĖŠOS – VISUOMENĖS GEROVEI

Privalomi įsipareigojimai visoms ES šalims: ne mažiau **25 proc.** tiesioginių išmokų skirti ekoschemoms, ne mažiau **35 proc.** kaimo plėtros lėšų skirti aplinkosaugos ir klimato tikslams

Naujojo BŽŪP ambicija – link sveikesnių ir tvaresnių maisto sistemų, bet ir toliau siekiame išlaikyti apsirūpinimo maistu ir gamybos potencialą, didinti ūkių gyvybingumą, konkurencingumą ir atsparumą

Mūsų nacionaliniai prioritetai iki 2030:

15 proc. mažiau naudojama mineralinių trąšų (palyginti su 2020)

15 proc. visų ūkių – ekologiniai

11 proc. mažesnės žemės ūkio ŠESD emisijos (palyginti su 2005)

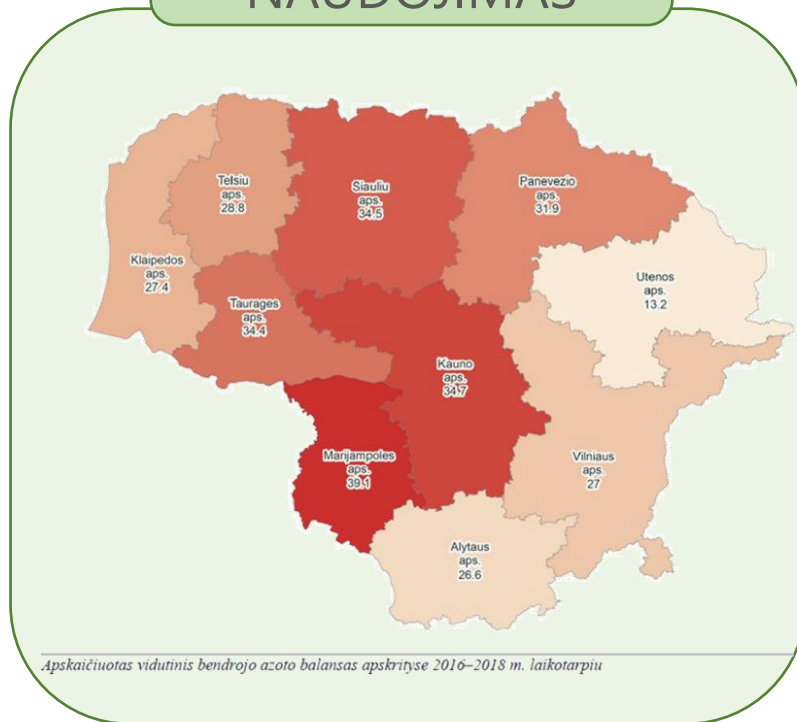
TVARESNIŲ ŽEMĖS ŪKIO LINK: ESAMA SITUACIJA

DIDĖJANTI TARŠA

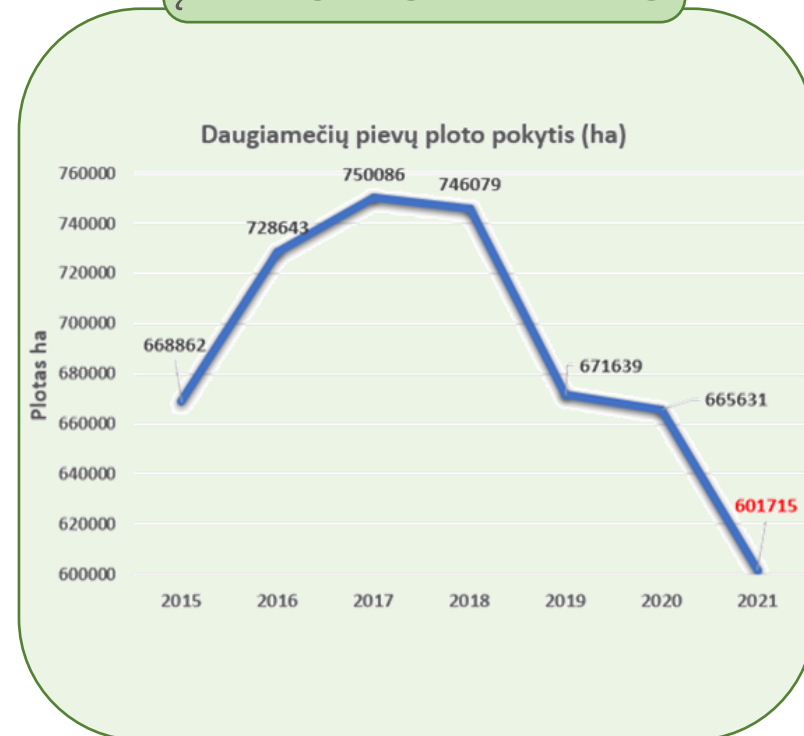
- 1/3 šalies paviršinių vandens telkinių neatitinka geros būklės

NETVARUS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS

- Azoto ir fosforo perviršis
- Nuolat mažėjantis organinės anglies kiekis
- Dirvožemio praradimas dėl erozijos

BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS NYKIMAS

- Mažėja daugiamečių pievų plotų
- Daugėja monokultūrinių laukų
- Nyksta paukščių, apdulkintojų populiacijos

KĄ TAI PAKEIS

Ekstensyvus žemės ūkis palaiko tradicinį, įvairų kaimiškąjį kraštovaizdį

Tvarus, įskaitant ekologinį, ūkininkavimas mažina vandenų taršą

Pievų ir šlapynių priežiūra leidžia saugoti paukščių ir kitų gyvūnų, retų augalų rūšis, sukuria buveines apdulkintojams

Medžių, kitų daugiamečių augalų juostos, dirvožemį tausojančios veiklos stabdo eroziją, gerina oro kokybę

TVARAUS ŪKININKAVIMO TIKSLAI

GYVŪNŲ
GEROVĖ

KRAŠTOVAIZDŽIO
ATKŪRIMAS IR
SAUGOJIMAS

VANDENS
KOKYBĖS
GERINIMAS

DIRVOŽEMIO
APSAUGA

BIOLOGINĖS
ĮVAIROVĖS
ATKŪRIMAS
IR SAUGOJIMAS

KLIMATO
KAITOS
ŠVELNINIMAS

TVARIAI PAGAMINTAS, SVEIKAS IR PRIEINAMAS MAISTAS

NAUJA STRUKTŪRA 2023-2027 M.

PRIVALOMA

Baziniai reikalavimai:
GAAB ir VR

SAVANORIŠKAI
PASIRENKAMA

Ekoschemos,
agroaplinkosaugos ir
klimato priemonės

BAZINIAI REIKALAVIMAI GAAB IR VR

VANDUO

1 VR. Bendroji vandens politikos direktyva

2 VR. Nitratų direktyva

4 GAAB. Paviršinio vandens apsauga

6 GAAB. Minimali dirvožemio dangą pažeidžiamaisiais laikotarpiais

DIRVOŽEMIS

7 GAAB. Sėjomaina ariamojoje žemėje

6 GAAB. Minimali dirvožemio dangą pažeidžiamaisiais laikotarpiais

3 GAAB. Draudimas deginti ariamąsias ražienas (KK)

5 GAAB. Žemės dirbimo valdymas siekiant sumažinti dirvožemio degradacijos riziką ir eroziją

2 GAAB. Šlapynių ir durpynų apsauga (KK)

BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ

3 VR. Laukinių paukščių apsauga

4 VR. Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga

8 GAAB. Negamybinių objektų ir ploto, kuriais siekiama pagerinti ūkio biologinę įvairovę, išlaikymas

9 GAAB. Draudimas keisti „Natura 2000“ teritorijose esančių daugiamečių žolynų paskirtį arba juos arti

1 GAAB. Daugiamečių žolynų išlaikymas (KK)

GYVŪNŲ GEROVĖ

15 VR. Direktyva dėl būtiniausių kiaulių apsaugos standartų

16 VR. Direktyva dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos

GAAB 1 – DAUGIAMEČIŲ PIEVŲ IŠLAIKYMAS

(BUVĘS ŽALINIMAS)

POKYČIAI:

- Reikalavimą planuojama taikyti ūkio lygiu
- Pareiškėjams draudžiama sumažinti jiems priklausančių daugiamečių pievų plotus. **Netaikomas leistinas 5 proc. referencinis sumažėjimas.**
- Išskirtiniais atvejais taikoma leidimų arti daugiametės pievas išdavimo tvarka
- Pareiškėjas, neišlaikęs daugiamečių pievų, jas privalės atkurti tame pačiame arba kitame plote ir įsipareigoti jas išlaikyti 5 metus

TIKSLAS: išlaikyti esamą daugiamečių pievų plotą

GAAB 7 – SĖJOMAINA IR PASĖLIŲ ĮVAIRINIMAS

(BUVĘS ŽALINIMAS)

POKYČIAI:

Pareiškėjai privalo laikytis trinarės sėjomainos reikalavimų:

- Sėjomainą privalo sudaryti bent trys skirtingi nariai sekančiais po einamųjų metų turi būti auginama ir deklaruojama kita pagrindinė kultūra tame pačiame plote
- Tas pats sėjomainos narys (pasėlis) į tą patį lauką po einamųjų metų gali sugrįžti ne anksčiau nei po dvejų metų (išskaitytinai)
- Vienas iš trinarės sėjomainos pasėlių privalo būti ankštinių augalų rūšies
- Tarpiniai pasėliai auginami tais pačiais metais kaip ir pagrindinė kultūra negali būti laikomi sėjomainos nariu

TIKSLAS: dirvožemio potencialo išsaugojimas

GAAB 7 – SĖJOMAINA IR PASĖLIŲ ĮVAIRINIMAS

(BUVĘS ŽALINIMAS)

Šis standartas netaikomas pareiškėjams:

- Deklaruojantiems mažiau nei 10 ha
- Jeigu daugiau kaip 75 proc. ūkio ariamosios žemės ploto naudojami žoliniam augalams, ankštiniam augalams auginti arba pūdymui
- Deklaruojantiems daugiamečius augalus
- Sertifikuotiems ekologiniams ūkiams (2018/848 reglamentas)

Pasirinktas minimalus sėjomainos modelis, o su ambicingesne sėjomaina bus sudarytos galimybės dalyvauti **KOMPLEKSNĖS EKOSCHEMOS** veikloje

PARAMOS SĄLYGŲ (GAAB/VR) ĮGYVENDINIMO PAVYZDYS

100 ha ariamos žemės, auginamos grūdinės kultūros:

TAIKOMI GAAB IR VR:

- GAAB 6 – užtikrinti, kad dirva būtų padengta per žiemą
- GAAB 7 – taikyti minimalius sėjomainos reikalavimus
- GAAB 8 – skirti bent 4 proc. ariamosios žemės ploto kraštovaizdžio elementams ir neproduktyviems elementams
- VR 2 – užtikrinti vandenų apsaugą nuo taršos nitratais, naudojant mineralines ir organines trąšas
- VR 12 – tinkamai naudoti augalų apsaugos produktus
- VR 13 – tausius augalų apsaugos produktų naudojimas

KITI GAAB IR VR TAIKOMI TIK ESANT SPECIFINĖMS SĄLYGOMS:

- Turint daugiamečių pievų arba jautrių daugiamečių pievų plotų (GAAB 1, GAAB 9)
- Turint šlapynių ir durpynų plotų (GAAB 2)
- Esant kalvotam reljefui (šlaitai, statesni nei 12 proc.) (GAAB 5)
- Ariamai žemei ribojantis su išoriniais vandens telkiniais (GAAB 4)
- Naudojant požeminį ir (ar) paviršinį vandenį (VR 1)
- Patenkant į paukščių ir (ar) natūralių buveinių, laukinės faunos bei floros apsaugos sluoksnį (-ius) (VR 3, VR 4)

EKOSCHEMOS

PAGRINDINIAI AKCENTAI

25 proc. tiesioginių išmokų - ekoschemoms (2023-2027 m. 753,1 mln. EUR)

Išmokos savanoriškai įgyvendinus daugiau negu privaloma pagal bazinius reikalavimus (GAAB ir VR)

Veikloms ariamoje žemėje – pagrindinis dėmesys per kompleksinę ekoschemą

Ekologinis ūkininkavimas remiamas per II-ąjį ramstį, taip padidinant lėšas kitoms ekoschemoms, bet I-ajame ramstyje **kaip ekoschema lieka perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo**

EKOSCHEMOS

Sodininkystė, uogininkystė ir daržininkystė:

- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa (NKP)

Pievų priežiūra:

- Ariamos žemės keitimas pievomis:
  - durpžemių žemės keitimas pievomis
  - eroduotos žemės keitimas pievomis
- Pievų ir šlapynių priežiūra:
  - ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
  - ekstensyvus šlapynių tvarkymas
  - EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

Gyvūnų gerovė:

- Aukštesni kiaulių auginimo standartai
- Aukštesni vištų auginimo standartai

KOMPLEKSNĖ EKOSHEMA

Veiklos ariamojoje žemėje:

- Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)
- Tarpiniai pasėliai:
  - tarpiniai pasėliai
  - azotą fiksuojantys tarpiniai pasėliai
- Daugianarių pasėlių auginimas/įsėlis
- Sertifikuotos sėklos naudojimas
- Kraštovaizdžio elementų priežiūra
- Augalų juostos:
  - trumpaamžių medingųjų augalų juostos
  - daugiamečių pupinių žolių juostos
  - papildomos juostos prie vandens telkinių
- Migruojančių paukščių apsauga ir jų daromos žalos prevencija
- Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja

SODŲ IR UOGYNŲ TVARKYMAS GAMTAI PALANKIU BŪDU

Tinkamumo sąlygos:

- nenaudoti augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra glifosato
- nuo gegužės 1 d. iki rugpjūčio 31 d. 0,3 ha sodo plote įrengti bent vieną feromonų gaudyklę vabzdžių kenkėjams aptikti
- vaisių sodų 0,3 ha plote įrengti bent du biologinę įvairovę palaikančius elementus (paukščių inkilai, vabzdžių lizdai, aviliai)
- vaismedžių ir uogakrūmių tarpueilius apsėti žoliniais augalais

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: mažinti augalų apsaugos produktų naudojimą, maistinių medžiagų išplovimą iš dirvožemio, prisidėti prie biologinės įvairovės išsaugojimo

TAUSOJANTI VAISIŲ IR DARŽOVIŲ PROGRAMA

Tinkamumo sąlygos:

- antroje augalų vegetacijos pusėje piktžolės naikinti tik mechaninėmis priemonėmis
- pesticidus, turinčius tos pačios veikliosios medžiagos, naudoti ne dažniau kaip 2 kartus per vegetacijos laikotarpį
- laikantis kiekvienai rūšiai reikalingos fitosanitarinės pertraukos sudaryti ir vykdyti sėjomainos planą
- kiekvienais metais vadovaujantis dirvožemio ir (arba) augalo laboratoriniais tyrimais sudaryti ir vykdyti tręšimo planą

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: saugoti ir gerinti dirvožemio kokybę bei mažinti paviršinių ir gruntinių vandenų taršą

ARIAMOS ŽEMĖS KEITIMAS PIEVOMIS

Tinkamumo sąlygos:

- ariamuose durpžemiuose (GAAB 2) įrengiamos ir išlaikomos pievos
- eroduotuose žemės plotuose (GAAB 5) įrengiamos ir išlaikomos pievos

Įsipareigojimų laikotarpis: 5 metai

Galimos veiklos ir planuojamos išmokos:

- durpžemių žemės keitimas pievomis, 225 Eur/ha
- eroduotos žemės keitimas pievomis, 187 Eur/ha

TIKSLAS: mažinti ŠESD emisijas (anglies saugojimas dirvožemyje ir biomasėje), mažinti dirvožemio eroziją

PIEVŲ IR ŠLAPYNIŲ PRIEŽIŪRA

Tinkamumo sąlygos:

- virš privalomų GAAB 1, GAAB 2 ir GAAB 9 reikalavimų
- ankstyvesnis šienavimas
- mozaikiškas šienavimas siekiant didinti buveinės mozaikiškumą
- ekstensyvus ganymas (0,3-1 SG / ha)
- neribojamas ganiavos laikas

Įsipareigojimų laikotarpis: 1-2 metai

Galimos veiklos:

- ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
- EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas
- ekstensyvus šlapynių tvarkymas

TIKSLAS: natūralių pievų buveinių ir saugomų rūšių išsaugojimas, gyvulininkystės skatinimas

PERĖJIMAS PRIE EKOLOGINIO ŪKININKAVIMO

Tinkamumo sąlygos:

- taikyti ekologinės gamybos praktiką ir metodus

Įsipareigojimų laikotarpis: 2-3 metai

Planuojama išmoka:

- 280 Eur/ha (javai),
- 186 Eur/ha (daugiametės žolės),
- 652 Eur/ha (daržovės, vaisiai, uogos, vaistažolės),
- papildoma 34 Eur/SG

TIKSLAS: mažinti neigiamą poveikį aplinkai, saugoti biologinę įvairovę ir palaikyti ekosistemų stabilumą

GYVŪNŲ GEROVĖ

Tinkamumo sąlygos:

- virš VR 15 / VR 16 reikalavimų
- padidinti kiaulių laikymo plotą ne mažiau kaip 20 proc., lyginant su Tarybos direktyvoje 2008/120/EB nustatytu minimaliu plotu

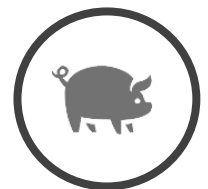
Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Veiklos:

- aukštesni kiaulių auginimo standartai
- aukštesni vištų auginimo standartai (laisvai laikomos, laikomos ant kraiko)
– *dėl šios veiklos įtraukimo dar vyksta diskusijos*

Planuojama išmoka: 21,8 EUR už kiaulę

TIKSLAS: gyvūnų gerovės didinimas

KOMPLEKSNĚ EKOSCHEMA ARIAMOJOJE ŽEMĚJE

TIKSLAS IR ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

Valstybės narės privalo naudoti reitingavimą, taškų sistemą ar kitą metodologiją, siekdamos užtikrinti ekoschemų veiksmingumą ir efektyvumą

Visos veiklos prisideda prie BŽŪP aplinkosauginių tikslų – biologinės įvairovės, kraštovaizdžio, klimato, vandens ir dirvožemio išsaugojimo

Taškų sistema naudojama veiklų indėlio į BŽŪP aplinkosauginius tikslus įvertinimui. Taškai parodo aplinkosauginį efektą.

KOMPLEKSNĖ EKOSHEMA

veiklos pasirenkamos pagal ūkio specifiką

Nr.	VEIKLOS
1	Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)
2	Tarpiniai pasėliai
3	Tarpiniai pasėliai (azotą fiksuojantys)
4	Daugianariai pasėliai/įsėlis
5	Sertifikuotos sėklos naudojimas
6	Kraštovaizdžio elementų priežiūra
7	Augalų juostos (trumpaamžių medingųjų augalų)
8	Augalų juostos (daugiamečių pupinių žolių)
9	Augalų juostos (papildomos prie vandens telkinių)
10	Migruojančių paukščių apsauga ir jų daromos žalos prevencija
11	Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja

SĖJOMAINA

Tinkamumo sąlygos:

- virš GAAB 7 reikalavimų
- ne mažiau kaip 4 laukų
- dalyvauja dirvą gerinantys augalai
- skaičiuojamas ir taikomas humuso balansas

Įsipareigojimų laikotarpis: 4 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: dirvožemio išsaugojimas

TARPINIAI PASĖLIAI

Tinkamumo sąlygos:

- virš GAAB 6 ir 8 reikalavimų
- pasėti ne vėliau nei rugpjūčio 20 d., išlaikyti iki kitų metų kovo 20 d.
- neganyti gyvulių, neruošti pašaro ir nešienauti
- nenaudoti augalų apsaugos produktų
- nenaudoti mineralinių ir organinių trąšų

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Veiklos ir planuojamos išmokos:

- tarpiniai pasėliai (atskirų augalų sąrašas ar jų mišiniai) – 133 Eur/ha
- azotą fiksuojantys tarpiniai pasėliai (ankštinių augalų sąrašas (pupos, sojos, vikiai, žirniai, lęšiai, lubinai) ar jų mišiniai) – 155 Eur/ha

TIKSLAS: mažinti maistinių medžiagų išplovimą ir dirvožemio eroziją

DAUGIANARIAI PASĖLIAI / ĮSĖLIS

Tinkamumo sąlygos:

- virš GAAB 8 reikalavimų
- įsėti į pagrindinį pasėlį balandžio 1 d. - liepos 1 d., sudygę ir matomi nuo rugsėjo 1 d. iki spalio 1 d. arba bent 8 savaites
- neganyti gyvulių ir nenuimti derliaus
- po pagrindinio pasėlio nuėmimo įsėliui nenaudoti augalų apsaugos produktų ir trąšų

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: gerinti dirvožemį, mažinti dirvos eroziją, mineralinių azoto trąšų naudojimą, apsaugoti biologinę įvairovę ir vandenį

KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAI

Veiklos:

- virš GAAB 8 reikalavimų
- esamų kraštovaizdžio elementų priežiūra
- naujų kraštovaizdžio elementų įkūrimas bei priežiūra

Kraštovaizdžio elementų sąrašas:

- ežios (ribinės juostos), palaukės
- vandens telkinių (įskaitant kūdras) pakrantės, pagrioviai pievoje/ganykloje arba ariamojoje žemėje
- apsauginės medžių ir krūmų juostos
- pavieniai medžiai ar krūmai ariamuose laukuose ir pievose/ganyklose
- akmenynai, akmenų, šakų, kelmų krūvos
- mažos medžių ir krūmų grupės
- laikinai užmirkusios vietos ariamojoje žemėje

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Įšmokos: *skaičiuojama*

TIKSLAS: atkurti ir išsaugoti tradicinį mozaikišką kraštovaizdį

AUGALŲ JUOSTOS

Tinkamumo sąlygos:

- virš GAAB 8 reikalavimų
- nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų
- kitos tinkamumo sąlygos priklauso nuo konkrečios veiklos

Įsipareigojimų laikotarpis: 5 metai (1 metai trumpaamžiams augalams)

Galimos veiklos ir planuojamos išmokos:

- Trumpaamžių medingųjų augalų juostos, 130 Eur/ha
- Daugiamečių pupinių žolių juostos, 120 Eur/ha
- Papildomos juostos prie vandens telkinių, *skaičiuojama*

TIKSLAS: mažinti dirvožemio eroziją

SERTIFIKUOTA SĖKLA

Tinkamumo sąlygos:

- sėjai naudoti tik sertifikuotą sėklą

Preliminarus sąrašas:

žieminiai kviečiai, žieminiai rugiai, žieminiai kvietrugiai, žieminiai miežiai, vasariniai kviečiai, vasariniai miežiai, vasariniai kvietrugiai, avižos, griekiai

Įsipareigojimų laikotarpis: 1 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: mažinti augalų apsaugos produktų poreikį, augalų ligotumą, vengti ankstyvo ligų plitimo

MIGRUOJANČIŲ IR ŽIEMOJANČIŲ PAUKŠČIŲ APSAUGA IR JŲ DAROMOS ŽALOS POVEIKIS

Veiklos:

- netrikdyti apsistojančių paukščių, neišbaidyti jų, siekiant neišsklaidyti jų daromos žalos į kitus plotus ir auginant kukurūzus arba kitas žemės ūkio kultūras

Įsipareigojimų laikotarpis: 3-5 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: apsaugoti pasėlius nuo paukščių daromos žalos, ją sumažinti

NEARIMINĖ ŽEMDIRBYSTĖ / TIESIOGINĖ SĖJA

Tinkamumo sąlygos:

- susiję su GAAB 2 ir 6 reikalavimais
- laukai dirbami taikant seklyjį (iki 10 cm) dirvų skutimą (diskiniai ir (ar) noraginiai skutikliai); arba
- tiesioginės sėjos būdu, kurio metu sėjama į prieš tai nedarbtą dirvą (pvz., ražieną) sėjama su sekliojo dirbimo mechanizmu arba be jo

Įsipareigojimų laikotarpis: 5 metai

Planuojama išmoka: *skaičiuojama*

TIKSLAS: mažinti išmetamą ŠESD kiekį ūkiuose (ypač CO₂ emisijas iš žemės ūkio mašinų)

NAUDOS APLINKAI TAŠKAI PAGAL VEIKLAS

Nr.	Veikla	naudingumo taškai už 1 ha					
		Klimatas	Dirvo-žemis	Vanduo	Krašto-vaizdis	Bio-įvairovė	Iš viso už 1 ha
1	Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)	3	5	5	1	3	17
2	Tarpiniai pasėliai	3	5	8	1	5	22
3	Tarpiniai pasėliai (azotą fiksuojantys)	3	5	3	1	5	17
4	Daugianariai pasėliai / įsėlis	4	5	5	3	8	25
5	Sertifikuotos sėklos naudojimas	2	2	1	2	2	9
6	Kraštovaizdžio elementų priežiūra	2	2	5	10	10	29
7	Augalų juostos (trumpaamžių medingųjų augalų)	3	3	1	5	10	22
8	Augalų juostos (daugiamečių pupinių žolių)	3	6	1	5	10	25
9	Augalų juostos (papildomos prie vandens telkinių)	3	5	10	3	10	31
10	Migruojančių paukščių apsauga ir žalos prevencija	1	1	1	0	8	11
11	Neariminė žemdirbystė / tiesioginė sėja	4	2	5	0	4	15
	MINIMALI TAŠKŲ DALIS, PROC.			20% 30% RVT	5%	20%	

TIKSLAS IR ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

Dalyvaujantys kompleksinėje ekoschemoje ūkininkai **skatinami rinktis daugiau nei vieną veiklą**

Turi būti surinkta **minimali taškų proc. dalis trims iš penkių tikslų** – vanduo, biologinė įvairovė ir kraštovaizdis – kad ūkininkas gautų išmoką

Pasiekus minimalias taškų proc. dalis, **išmokos mokamos už ūkio hektarus**, dalyvaujančius kompleksinės ekoschemos atitinkamose veiklose

ŪKIO PAVYZDYS 1: ne rizikos vandens telkinių baseine; 40 ha pievų ir ganyklų; 40 ha ariamos žemės; vyrauja maži laukai, vid. laukas 3 ha dydžio; reljefas sudėtingas, daug šlaitų ir pažemėjimų, tad jau dabar turi 4 ha kraštovaizdžio elementų (ežių, palaukių, ribinių linijų, nuolat užmirkusių vietų)

Nr.	Kompleksinės ekoschemos veiklos pavadinimas	Indėlis į BŽŪP aplinkosaugos tikslus dalyvaujant ekoschemos veiklose, už 1 ha (veiklos indėlis vertinamas balais nuo 0 iki 10)						Faktinis plotas, kuriame įgyvendinama veikla, ha	Veiklų persidengimas (ar tie patys ha gali dalyvauti kitose veiklose)
		Klimatas	Dirvožemis	Vanduo	Kraštovaizdis	Bioįvairovė	Iš viso taškai už veiklą 1 ha		
1	Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)	3	5	5	1	3	17	40	TAIP
2	Tarpiniai pasėliai	3	5	8	1	5	22	0	TAIP
3	Tarpiniai pasėliai (azotą fiksuojantys)	3	5	3	1	5	17	0	TAIP
4	Daugianariai pasėliai/įsėlis	4	5	5	3	8	25	0	TAIP
5	Sertifikuotos sėklos naudojimas	2	2	1	2	2	9	0	TAIP
6	Kraštovaizdžio elementų priežiūra	2	2	5	10	10	29	4	NE
7	Augalų juostos (trumpaamžių medingųjų augalų)	3	3	1	5	10	22	0	NE
8	Augalų juostos (daugiamečių pupinių žolių)	3	6	1	5	10	25	0	NE
9	Augalų juostos (papildomos prie vandens telkinių)	3	5	10	3	10	31	0	NE
10	Migruojančių paukščių apsauga ir jų daromos žalos prevencija	1	1	1	0	8	11	0	NE
11	Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja	4	2	5	0	4	15	0	TAIP
Iš viso ūkyje taškų pagal BŽŪP AT, vnt.:		128	208	220	80	160	796	44	
Ūkyje pasiekiamų taškų procentinė dalis faktinė, proc.		16	26	28	10	20	100		
Taškų procentinė dalis reikalaujama RVT, proc.				30	5	20			
Taškų procentinė dalis reikalaujama ne RVT, proc.				20	5	20			
		Klimatas	Dirvožemis	Vanduo	Kraštovaizdis	Bioįvairovė			

ŪKIO PAVYZDYS 2: rizikos vandens telkinių baseine; 300 ha ariamos žemės, vyrauja lygus reljefas, didelio ploto ariami laukai, vid. lauko plotas 20 ha. Mažai esamų kraštovaizdžio elementų (vos 1 ha), šiek tiek pagriovių (0,5 ha), todėl reikiamus taškus vandenu apsaugai pasieks įsėdamas 100 ha tarpinių pasėlių, o biologinei įvairovei - tarp laukų atkurdamas buvusias ežias ir ribines linijas, didelius laukus skaidyti į mažesnius (plotas iki 5 ha) ir įsėdamas 1 ha papildomą apsaugos juostą prie vandens telkinių (griovių).

Nr.	Kompleksinės ekoschemos veiklos pavadinimas	Indėlis į BŽŪP aplinkosaugos tikslus dalyvaujant ekoschemos veiklose, už 1 ha (veiklos indėlis vertinamas balais nuo 0 iki 10)						Faktinis plotas, kuriame įgyvendinama veikla, ha	Veiklų persidengimas (ar tie patys ha gali dalyvauti kitose veiklose)
		Klimatas	Dirvožemis	Vanduo	Krašto-vaizdis	Bioįvairovė	Iš viso taškai už veiklą 1 ha		
1	Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)	3	5	5	1	3	17	300	TAIP
2	Tarpiniai pasėliai	3	5	8	1	5	22	100	TAIP
3	Tarpiniai pasėliai (azotą fiksuojantys)	3	5	3	1	5	17	0	TAIP
4	Daugianariai pasėliai/įsėlis	4	5	5	3	8	25	0	TAIP
5	Sertifikuotos sėklos naudojimas	2	2	1	2	2	9	0	TAIP
6	Kraštovaizdžio elementų priežiūra	2	2	5	10	10	29	5	NE
7	Augalų juostos (trumpaamžių medingųjų augalų)	3	3	1	5	10	22	0	NE
8	Augalų juostos (daugiamečių pupinių žolių)	3	6	1	5	10	25	0	NE
9	Augalų juostos (papildomos prie vandens telkinių)	3	5	10	3	10	31	1	NE
10	Migruojančių paukščių apsauga ir jų daromos žalos prevencija	1	1	1	0	8	11	0	NE
11	Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja	4	2	5	0	4	15	0	TAIP
Iš viso ūkyje taškų pagal BŽŪP AT, vnt.:		1213	2015	2335	453	1460	7476	406	
Ūkyje pasiekiamų taškų procentinė dalis faktinė, proc.		16	27	31	6	20	100		
Taškų procentinė dalis reikalaujama RVT, proc.				30	5	20			
Taškų procentinė dalis reikalaujama ne RVT, proc.				20	5	20			
		Klimatas	Dirvožemis	Vanduo	Krašto-vaizdis	Bioįvairovė			

TOLIMESNI ŽINGSNIAI

APTARTOS PRIEMONĖS

Tiesioginių išmokų schemas (susietos paramos schema, jaunųjų ūkininkų schema, perskirstymo išmoka)

Smulkiųjų ūkininkų rėmimas ir bendradarbiavimo skatinimas

Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas

Parama ekologiniams ūkiams

LEADER

ŽŪŽIS (mokymas, konsultavimas, parodomieji bandymai, EIP)

GAAB ir VR

Ekoschemos (I ramstis)

SPALJ-LAPKRITJŲ BUS APTARTOS PRIEMONĖS

Parama mažiau palankioms ūkininkauti vietovėms

Klimato ir agroaplinkosauginės priemonės (II ramstis)

Investicijos į valdas

Perdirbimas

Reguliuojamas drenažas

Miškų priemonės

Trumposios tiekimo grandinės

Sumanieji kaimai

Rizikos valdymo priemonės

DIRVOŽEMIO APSAUGA

TINKAMUMO SĄLYGOS

7 GAAB. Sėjomaina ariamojoje žemėje

6 GAAB. Minimali dirvožemio danga pažeidžiamiausiais laikotarpiais

3 GAAB. Draudimas deginti ariamąsias ražienas (KK)

5 GAAB. Žemės dirbimo valdymas siekiant sumažinti dirvožemio degradacijos riziką ir eroziją

2 GAAB. Šlapynių ir durpynų apsauga (KK)

KK- prisideda ir prie klimato kaitos švelninimo tikslų

EKOSCHEMOS

- Sėjomaina
- Tarpiniai pasėliai
- Daugianariai pasėliai
- Augalų juostos
- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa
- Ariamos žemės keitimas pievomis
- Ekstensyvus šlapynių tvarkymas
- Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

KP agroaplinkosaugos priemonės:

- Ekologinis ūkininkavimas
- Mažiau palankios ūkininkauti vietovės

VANDENS KOKYBĖS GERINIMAS

TINKAMUMO SĄLYGOS

1 VR. Bendroji vandens politikos direktyva

2 VR. Nitratų direktyva

4 GAAB. Paviršinio vandens apsauga

6 GAAB. Minimali dirvožemio danga pažeidžiamiausiai laikotarpiais

EKOSCHEMOS

- Tarpiniai pasėliai
- Augalų juostos (papildomos prie vandens telkinių)
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa
- Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja
- Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

KP agroaplinkosaugos priemonės:

- Ekologinis ūkininkavimas
- [Išmanioji melioracija (reguliuojamas drenažas)]
- Mažiau palankios ūkininkauti vietovės

BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS IR KRAŠTOVAIZDŽIO ATKŪRIMAS BEI SAUGOJIMAS

TINKAMUMO SĄLYGOS

3 VR. Laukinių paukščių apsauga

4 VR. Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga

8 GAAB. Negamybinių objektų ir ploto, kuriais siekiama pagerinti ūkio biologinę įvairovę, išlaikymas

9 GAAB. Draudimas keisti „Natura 2000“ teritorijose esančių daugiamečių žolynų paskirtį arba juos arti

1 GAAB. Daugiamečių žolynų išlaikymas (KK)

KK- prisideda ir prie klimato kaitos švelninimo tikslų

EKOSCHEMOS

- Tarpiniai pasėliai
- Daugianariai pasėliai
- Kraštovaizdžio elementai
- Augalų juostos
- Migruojančių paukščių apsauga
- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa
- Ariamos žemės keitimas pievomis
- Pievų tvarkymas
- Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

KP agroaplinkosaugos priemonės:

- Ekologinis ūkininkavimas
- Natura 2000
- Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas
- Lietuvos genofondinių ūkinių gyvūnų išsaugojimas
- Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos
- [Invazinių augalų naikinimas]
- Mažiau palankios ūkininkauti vietovės

KAIMO PLĖTROS AGROAPLINKOSAUGOS, BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS IR KLIMATO PRIEMONĖS

	SIŪLOMOS PRIEMONĖS
1	Ekologinis ūkininkavimas
2	Lietuvos genofondinių ūkinių gyvūnų išsaugojimas
3	Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas
4	Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos
5	[Invazinių augalų naikinimas]
6	„Natura 2000“ ŽŪN ir miškuose
7	Mažiau palankios ūkininkauti vietovės (50 proc. užskaitymas agroaplinkosaugai/klimatui)
8	Miško veisimas
9	Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas
10	Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė
11	Kertinių miško buveinių išsaugojimas
12	[Išmanioji melioracija-reguliuojamas drenažas (Investicinė)]